

Nýggja íslenska fiskimarkið

Ein søgulig frágreiðing um útflytingarnar

Í 1859 var íslenska fiskimarkið 17 sjómil. Samsvarandi donsku lógina var henda skipan galdandi til 1901. Í 1901 kom bretska og danska stjórnin ásamt um at flyta fiskimarkið inn til 3 fjórðingar uttan um Ísland, Føroyar og Danmark. Henda skipan var so galdandi líka til 1950, uttan at vera lögð fram fyrri altjóðadómstól.

Í 1950 fluttu íslendingar fiskimark sitt, við Norðurlandi

Hesa grein um íslenska fiskimarkið og søgu tess hava vit fingið frá »Félag íslenskra námsmanna í Noregi«.

út á 4 fjórðingar og í 1952 kom hetta mark at galda fyrri alt Ísland. Hesar útflytingar fingur bretar til at seta tiltøk í verk ímóti Íslandi við at steingja bretska havnir fyrri fiski veiddum av íslenskum fiskiskipum. Hetta var eitt lið í royndunum um at fáa íslendingar at flyta markið inn aftur á triggjar fjórðingar.

Hin 1. september fluttu íslendingar fiskimarkið út á 12 fjórðingar. Bretar gjørdur nýggjar royndir í at nýða og sendu herflotan upp til Ísland til tess at verja trolarar sínar. Soleiðis

royndu bretar at kúga íslendingar við hermegi í try ár, líka til sáttmálin í 1961 varð undirritaður av trimum tjóðum.

Henda samtykt frá 1961 var gjørd millum Ísland, Bretland og Vesturtýskland. Sáttmálin ella avtalan bar í sær, at hesar báðar tjóðirnar vildu virða 12 fjórðinga fiskimarkið hjá íslendingum. Ístaðin fingur hesi bæði londini serloyvi til at fiska inn at 6 fjórðingum tey næstu trý fylgjandi árin. Eisini segði hesin sáttmáli, at um Ísland skuldi flyta fiskimark sitt viðari út, so skuldi henda ætlanin leggjast fyrri altjóðadómstólin í Haag, um hesar báðar tjóðirnar ikki vóru nøgðar við útflytingina. Hesin sáttmáli var harðliga átaladrur av andstöðuni í íslenska altinginum (teir somu flokkar sum sita í stjórn í dag). Teir, sum sita við stjórn arvaldi í dag, hava altíð síðani 1961 sáttmálin kom í gildi lova at taka henda sáttmála av.

Av teirri orsök at ein stór óking av útlenskum fiskiskipum hava roynt undir Íslandi higartil, hava hagtøl vist, at fiskastovnurin er stórliga minkaður um Ísland. Ti var einasti útvegur hjá íslensku stjórnini at vraka 1961 sáttmálin við Vesturtýsklandi og Bretland. Henda vrakanin var gjørd sum sáttmálin kravdi við

6 mánaða ávaring. So henda vrakan ber ikki í sær, at altjóða reglur verða brotnar, tá tað í sáttmálanum onki stendur um, at tað ikki ber til at siga sáttmálan upp. Harafturat var Ísland tvungið til at geta henda sáttmála í 1961, og tað er ongin tjóð sum í eitt langt tíðarskeið, tá ið hesin sáttmáli ikki ber í sær, at Ísland kann klára seg við 12 fjórðingum í dag, tí at fiskastovnurin er við at vera týndur. Hin 1. september flutti Ísland so fiskimark sitt út á 50 fjórðingar. Henda avgerð fekk stuðul frá fleiri tjóðum, fyrst og fremst frá triðja heimi, men eisini t. d. Finlandi, Føroyum og Kinesiska fólkalyðveldinum. Harafturat góvu heimskendir fiskifrøðingar besta viðmæli til útflytingina.

Hví út á 50 fjórðingar?

Íslenska stjórnin gevur hesa grund:

1. Neyðugt verður at verja heimsins fiskastovn sum stendur fyrri stórum vanda fyrri at verða avoyddur fult og heilt.
2. Tað er figgarliga neyðugt hjá Íslandi at verja fiskastovnin í kring Ísland.

Halda argumentini hjá bretum?

Nógv spyrja: Er ein slik fiskimarksflyting ikki nakað nýtt? — Til dømis hava hesi lond, ið her verða nevnd, flutt fiskimark síni nógv longri enn 50 fjórðingar: Argentina 200 fjórðingar, Brasilía 200, Ekvador 200, El Salvador 200, Guinea 130, Panama 200, Uruguay 200, Chile 200, Korea 20-200, Nicaragua 200, Peru 200, Ceylon 106, Costa Rica 200, Ghana 100, India 112 og Pakistan 112. — Tað sum framgongur av hesum lista prógvar, at tað er eingin altjóða lóg um fiskimark.

Hvat varð gjørt í Haag?

Haagdómstólin lat ikki dóm fella. Hann avgjordi ikki um hann var førur fyrri at taka mál ið til viðgerðar. Hetta vil við vera gjørt í fyrsta lagi í einum seinni tíðarskeiði, moguliga um 1½ ella 2 ár. Tað sum Haagdómstólin avgjordi var, at gera einar fyribilsáheitan:

- a) til Ísland um at útseta viðkanina av fiskimarkinum til Haagdómstólin hevur avgjört ella felt dóm um 1½ til 2 ár.
- b) til Bretland og Týskland um at avmarka veiðu sína við Ísland til eina ávísa nøgd.

Hví kann Ísland ikki akta boðini úr Haag?

1. Ísland góðkennur ikki, at dómstólin í Haag ger seg foran fyrri at ráða yvir íslensku fiskastovnum.
2. Fiskastovnurin við Ísland verður framvegis minkaður, við tí úrsliti, at Ísland ikki verður fært fyrri at taka nakki viðari moguleikar.
3. Tað finnst ongin altjóða

1969 4,923,553 GRT

1970 5,314,021 GRT

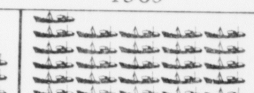

1963

1969

GREAT BRITAIN

W-GERMANY

POLAND

Hagtøl, ið vísa vøksurin av útlenskum fiskiførum, ið hava roynt á leiðunum við Ísland.

lóg ella viðtøka sum dómstólin kann byggja sína endaligu avgerð uppá.

4. Figgarstøða Ísland kemur í álvarsliigar trupulleikar, um fiskimarkið ikki verður flutt út.

Hvat hava aðrar tjóðir gjørt fyrri at verja heimsins fiskistovn?

Tað, at fólk hava skilt at fiska stovnurin í heimshovunum verður avoyddur hevur vakt miklan ans tey seinastu árin. Hesin vandi er lagdur fram fyrri fleiri altjóða fundir, men skilið frá politiskari síðu hevur verið sera lítið. Men kortini finnst einstøk undantøk. Tað er eisini við tí fyrri eyga, at varðveita fiskastovnin, at íslendingar flyta fiskimark sitt út nú og fyrri ikki at koma fiskastovninum í størri vanda enn hann longu nú er, tí tað er vandi at støða til um eini tvey ár. Spurningurin hjá íslendingum

er tí, hvat ið aðrar tjóðir, ið lita á havsins mið, ætla at gera fyrri fiskastovnin? Hvat vil Bretland gera?

Hví verður ikki NATO herstöðin í Keflavík nýtt til at verja íslenska fiskimarkið frá einum moguligum bretska hernaðardrópi móti íslenskum verjuskipum?

USA og Bretland (eisini Ísland) eru limir í NATO, og í NATO-sáttmálanum stendur tyðuliga og greitt, at einki NATO-land hevur loyvi til at nýta hermegi ímóti nokrum av NATO-limalondunum. (Um so bretar nýta hervald til tess at tarna íslensku verjuni, hava teir við øðrum orðum brotið NATO-sáttmálan frá 1949.

USA hevur gjørt málið greitt og sigur, at fiskimark íslendinga ikki rakar USA. Við øðrum orðum heldur USA at fiskimarksmálið er eitt stríð ímillum Ísland á einum bógví og Bretland og Vesturtýskland á hinum.

Fiskikappingin

Tað fløvaði um hjartaroturnar at siggja, at tað, sum kemur inn við soluna av fiskikappingini, fer til felagið Javna.

Oll í Havn vita, hvussu ómettaliga góðan stuðul Lionsfelagið hevur veitt Ítróttarhøllini. Henda høll er til stórt samfelagsligt gagn, við tað, at ein stórir partur av ungdóminum samlast her, summi sum beinleiðis luttakarar í teim ymsu iðkanum, og onnur sum áskoðarar.

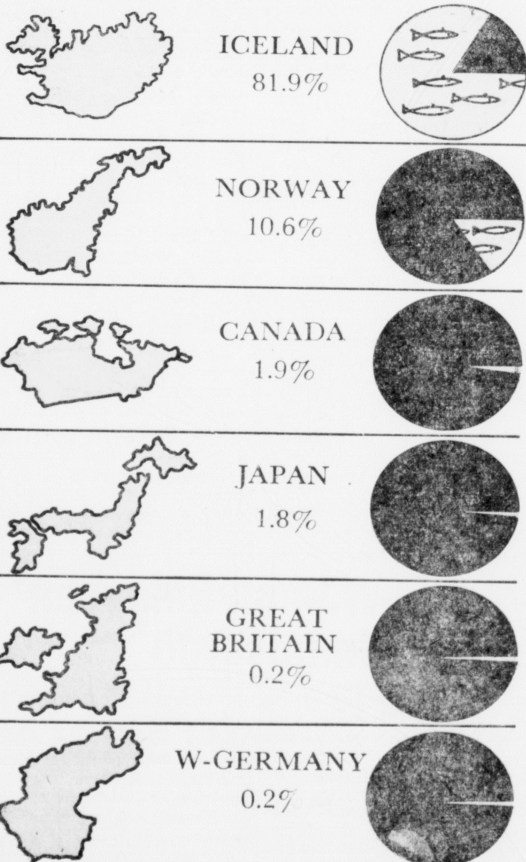
Felagið JAVNI er so ungt enn, og tí hevur ikki hetta felag longu fyrr notið gott av t. d. fiskikappingini. Nú í ár hevur Lionsfelagsskapurin gjørt av, at peningurin skal latast til JAVNA. Vælsignaðum fyrri, at

teir ikki gera mun, men síðustilla henda part av fólkinum, sum Javni umboðar, við sunnan og frískan ungdóm, tá talan er um at stuðla. Hetta er rætt hugsað av teimum, og eiga vit onnur at vera sera takksom fyrri hetta megntiltak, sum vónandi fær onnur felag ella aðrar samtøkur at gera tað sama, nevnliga at stuðla JAVNA figgarliga og harafturat vera við til at breiða út kunneleika um tað arbeiðið, ið gjørt verður evnaveikur at bata — sum avgjört er av størsta tyðningi.

Vónandi fer hvør maður av húsi — bæði at veiða og at keepa.

GÓÐAN FISKISKAP OG GÓÐA SÖLU.

Takksamur.

Fiskiveiða íslendinga gevur einu tjóðarinntøku uppá 81.9%, landbúnaður 6.5%, skógræði 5.5% og lettur iðnaður 6.1%.